Pekka Vuorinen

23.1.2023

Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Asia: VNS 15/2022 Valtioneuvoston selonteko kansallisesta ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmasta vuoteen 2030

Rakennusteollisuus RT ry:n lausunto Valtioneuvoston selontekoon kansallisesta ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmasta vuoteen 2030 (VNS 15/2022 vp)

Rakennusteollisuus RT ry (RT) kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston selontekoon kansallisesta ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmasta vuoteen 2030 (VNS 15/2022 vp).

RT muistuttaa, että rakennettua ympäristöä koskevat päätökset vaikuttavat pitkälle tulevaisuuteen, koska infrastruktuuri muuttuu hitaasti; se, mitä ja miten tänään rakennamme, vastaa tulevaisuudessa myös ilmastonmuutoksen vaikutuksiin sopeutumiseen ja rakennetun ympäristön arvoon (sen säilymiseen). Kaikkeen rakentamisen toimintaa mukaan on tullut vahvasti elinkaarinäkökulma, sektorikytkeytyminen sekä kokonaisuuden ja riippuvuuksien hahmottaminen. Suunnitteluvaiheessa, niin maankäytön, kaavoituksen rakentamisenkin, sidotaan kiinni merkittävä osa rakennetun ympäristön elinkaarisista vaikutuksista. Toimien arvioinnissa vaikutusarvioinnit ovat tärkeitä.

RT pitää hyvänä, että sopeutumissuunnitelma tunnistaa tutkimustyön ja laajemmin TKI-työn ja siihen panostamisen merkityksen myös infrastruktuurin ja rakennetun ympäristön alueella.

RT keskeisiä huomioita selonteon neljä tavoitetta liittyen infrastruktuuriin ja rakennettuun ympäristöön ovat :

Vesihuolto

Selonteko esittää, että vesihuollon varautumista ilmastonmuutoksen vaikutuksiin on parannettu vuoteen 2026 mennessä. Vesihuollon korjausvelan kasvuun, toimialan rakennemuutokseen ja yhteistyön edistämiseen puututaan vesihuoltolain päivittämisellä ja kansallisen vesihuoltouudistuksen ohjelmalla

Rakennusteollisuus RT ry
etunimi.sukunimi@rt.fi
Y-tunnus 0215303-5
www.rt.fi
puh. 09 12991
PL 381 (Eteläranta 10)
00131 Helsinki

Toimenpide-ehdotuksena RT esittää, että paikoin kriittisessä tilassa olevaan vesihuollon infran korjausvelkaan puututaan määrätietoisilla toimilla eli pitkäjänteisesti suunnitelluilla korjausinvestoinneilla.

Liikenne- ja viestintäinfrastruktuuri

Selonteko esittää, että liikenne- ja viestintäinfrastruktuurin haavoittuvuudet on tunnistettu vuoteen 2026 mennessä ja ilmastonkestävyyttä vahvistettu vuoteen 2030 mennessä. Toimenpiteinä on listattu

- Viedään ilmastonmuutokseen sopeutumisen edellyttämät toimet osaksi liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan vakiintuneita strategisia ohjausasiakirjoja
- Kehitetään liikennejärjestelmän ja liikenne- ja viestintäverkkojen tietoperusteista päätöksentekoa ja toimintamalleja
- Toteutetaan yksityisteiden ja -siltojen kuntokartoitus ja aktivoidaan sen pohjalta tiekuntia teiden perusparannukseen ja kunnossapitoon

Toimenpide-ehdotuksena RT esittää, että korjausvelkaan puututaan määrätietoisilla toimilla eli pitkäjänteisesti suunnitelluilla korjausinvestoinneilla. Liikenne- ja viestintäinfran osalta korjausvelan määrä on yksiselitteisesti hälyttävästi kasvamassa; liikenneväylissä se on 2,9 mrd. € ja kasvaa nykyrahoituksella koko ajan. Liikenneinfraan liittyvinä toimenpide-ehdotuksina RT esittää:

- Liikenne 12 -ohjelman rahoitustason (1,4 mrd. €/v perusväylänpitoon ja 600 milj.€/v investointeihin + inflaatiotarkistukset) varmistaminen
- Väylävision määrätietoinen toteuttaminen
- Liikennepolitiikan ja -rahoituksen järjestelmämuutos (isot investoinnit budjetin ulkopuolelta).

Em. visio voi toteutua pitkäjänteisellä väyläpolitiikalla ja oikein ajoitetulla sekä riittävästi rahoitetulla perusväylänpidolla. Jotta rahat riittävät, tarvitaan väylävisio, parlamentaarinen toimenpideohjelma saavutettavuuden parantamiseksi ja väylärahoituksen uudistus. Hallitusten tulisi sitoutua Liikenne 12 -ohjelmaan ja pitää liikennerahoitus siinä linjatulla tasolla. Yhteiskunnassa on käytävä myös kiireellisesti keskustelu siitä, miten järjestetään visioon pohjaavien elinvoimainvestointien erillisrahoitus budjettikehyksen ulkopuolelta.

Rakennettu ympäristö

Selonteossa esitetään toimina seuraavaa:

- Lisätään ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevat säännökset kaavoitusta ja rakentamista ohjaavaan lainsäädäntöön ja selvitetään rakentamista koskevan ohjauksen kustannusoptimaalisuutta ilmastonmuutokseen sopeutumisen suhteen
- Varmistetaan kaavoituksessa ja rakentamisessa tarvittavan tiedon ajantasaisuus ja saatavuus
- Kartoitetaan alueidenkäytön suunnittelussa lähtötietoina tarvittavat maakunnallisesti merkittävät ekologiset yhteydet

RT toteaa, että rakentamisen osalta sopeutumissuunnitelma keskittyy pitkälti uudisrakentamiseen jo olemassa olevassa rakennuskannassa tarvittavien

ilmastonmuutokseen sopeutumiseen tarvittavien muutostöiden/korjausten jäädessä olemattomaan rooliin. Merkittävänä riskinä nopeasti muuttuvassa ilmastossa on nähtävissä rakenteisiin liittyvä korjausvelan kasvu, sisäilmaston heikkeneminen ja energiatehottomuuden tuomat lukuisat kerrannaisvaikutukset.

- RT muistuttaa, että olemassa olevan rakennuskannan energiankäyttö muodostaa TEM:n koordinoiman eri sektoreiden vähähiilisyyden tiekarttojen selvitystyön mukaan 76 % kaikista kiinteistö- ja rakennussektorin kasvihuonekaasupäästöistä.

Tarvittaviin toimiin tulee laatia niin lyhyen kuin pidemmänkin aikajänteen tavoitteet toimenpiteineen. RT painottaa laajapohjaisen yhteisen kehitystyön sekä TKI-panostusten merkitystä. Konkreettisiin korjausvelkaa purkaviin korjausrakentamisen toimenpiteisiin tulee sisällyttää myös rahoitusstrategia ja -suunnitelma.

Uudisrakentamisen osalta RT huomauttaa, että nyt eduskunnan käsittelyssä oleva rakentamislaki (MRL-uudistuksen jäätyä puolitiehen) ei yksistään tuo ratkaisua olemassa oleviin haasteisiin. Toimenpideohjelmassa nyt esitettyjen tavoitteiden ja niiden toimenpiteiden, sekä yhteistyössä syntyvien jatkoehdotusten jalkautukseen tarvitaan eri sidosryhmät ja toimijat mukaan markkinaehtoisten (esim. green deal -tyyppiset toimintamallit) toimenpiteiden edistämiseksi.

Kunnioittavasti

RAKENNUSTEOLLISUUS RT ry

Aleksi Randell
toimitusjohtaja